

ANALIZA ANKETE

PRIVREDNIH SUBJEKATA OPĆINE ZAVIDOVIĆI

ZAVIDOVIĆI DECEMBAR-JANUAR 2019

www.raz.ba

ADRESA:
Ulica Radnička 13
72 220 Zavidovici
Bosna i Hercegovina

1. UVOD

Tokom decembra 2018 i januara 2019. godine, Razvojna agencija Zavidovići je provela anketu sa ciljem da dođe do seta kvantitativnih i kvalitativnih informacija o profilu preduzeća koja posluju u prioritetnim sektorima privrede uključujući osnovni profil preduzeća, informacije o ukupnom plasmanu proizvoda po geografskim oblastima.

Anketa je također imala za cilj da se dobiju informacije o budućim planovima poduzeća, u smislu investicija i zapošljavanja novih kadrova. Dio ankete se odnosio na radnu snagu čiji cilj je bio da se dobiju informacije o trendovima u zapošljavanju te informacije o nedostatku specifičnih profesija i kvalifikacija koja su bitna za razvoj preduzeća.

Poseban dio ankete odnosio se na zadovoljstvo privatnog sektora uslugama gradske administracije i saradnjom sa organima lokalne vlasti. Anketa je dijelom posvećena i ispitivanju zadovoljstva privatnog sektora javnim uslugama i odnosima sa lokalnom upravom.

1.1. Svrha ankete

Svrha ankete bila je dobiti povratne informacije od privatnog sektora o setu usluga koje pružaju gradske službe i javna preduzeća koja su u nadležnosti općine Zavidovići. Dobijeni rezultati bit će iskorišteni za poboljšanje kvalitete pruženih usluga prema privatnom sektoru, a u cilju uspostavljanja kvalitetnijeg javno-privatnog dijaloga u općini Zavidovići.

1.2. Metodologija

Anketa je ciljano provedena na uzorku od 35 mikro, malih, srednjih i velikih preduzeća iz sektora: metaloprerađivački, drvoprerađivački, tekstilni, građevinarski, zanatski, trgovina, ugostiteljstvo, uslužni sektor, vodeći računa o teritorijalnoj zastupljenosti na cijelom području općine Zavidovići. Anketa se sastojala od 19 pitanja sa potpitanjima, za čije popunjavanje je u prosjeku potrebno 15 minuta. Anketirana preduzeća su veoma raznolika od broja stalno zaposlenih (do 1, 3-9, 10-50, 50-249 i preko 250), visine godišnjeg prihoda (do 50.000 KM, 50.000 – 500.000, 500.000 – 1 miliona KM, 1 -2 miliona KM, 2-10 miliona KM i preko 10 miliona KM), do sektora poslovanja (drveni, metalni, tekstilni i drugi), godine osnivanja, lokacije preduzeća.

1.3. Uzorak

Anketa je rađena na uzorku od 35 predstavnika privatnog sektora. Podatke koje smo dobili kroz upitnik smatramo mjerodavnim i reprezentativnim jer su ankete poslane vodećim poduzećima iz ranije navedenih sektora.

Drvoprerađivačka, metaloprerađivačka i tekstilna industrija su najzastupljenije u našoj Općini po broju zaposlenih i visini prosječnog godišnjeg prihoda.

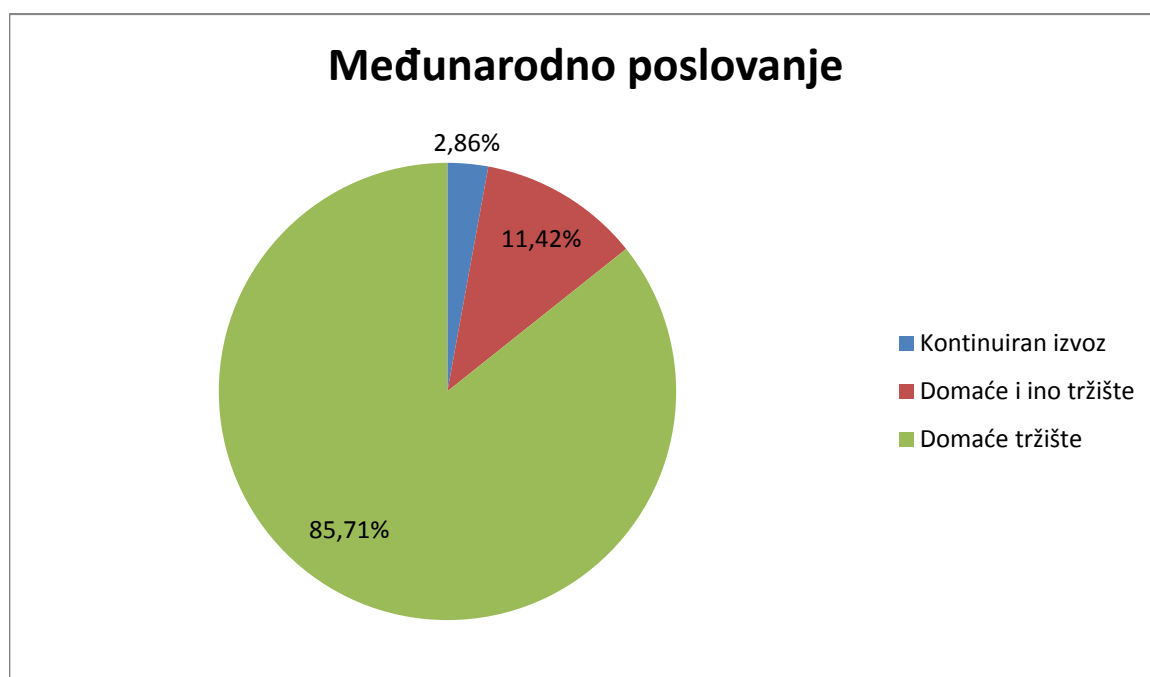
Preduzeća koja su zastupljena u ovim industrijama bave se primarnom proizvodnjom do izrade gotovih proizvoda. Industrija tekstila i kože proizvodi lohn proizvode. Određeni broj anketa smo dobili od strane preduzeća iz oblasti trgovine i pružanja usluga.

2. OSNOVNE INFORMACIJE O PREDUZEĆIMA/ OBRTIMA

U osnovnim podacima o preduzeću tražili smo, između ostalog, podatke o datumu osnivanja preduzeća. Pa smo tako dobili rezultate i podijelili ih u grupe starosti od do 1 godine, od 1 do 3 godine, od 3 do 10 godina, preko 10 godina, a bilo je i onih koji se nisu izjasnili po tom pitanju.

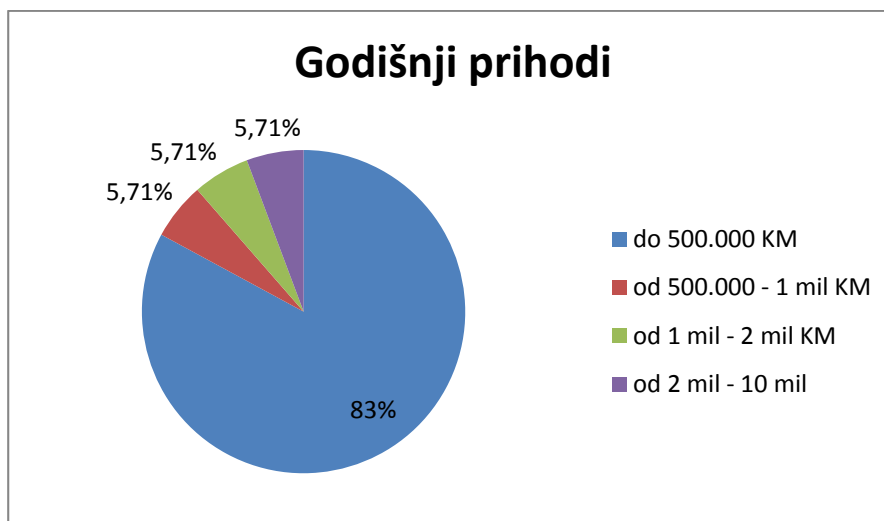
3. MEĐUNARODNO POSLOVANJE

Od ukupnog broja anketiranih privrednih subjekata njih 1 ili 2,86% ima kontinuiran izvoz. Njih 4 ili 11,42% posluje 80% na domaćem a 20% na ino tržištu, dok ostalih 30 ili 85,71% posluje 100% na domaćem tržištu.

4. GODIŠNJI PRIHODI

Po pitanju godišnjih prihoda, najviše je firmi koje posluju do 500.000,00 KM, i to njih 29 ili 83%. Od 500.000,00 do 1 milion KM posluju 2 firme ili 5,71%, isto toliko firmi (2 firme ili 5,71%) posluje od 1 do 2 miliona KM i od 2 miliona do 10 miliona KM.

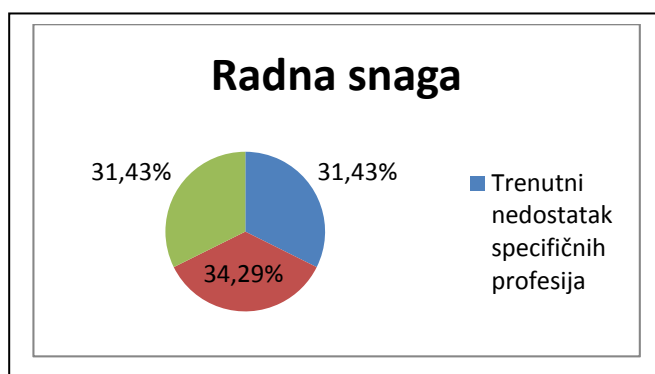
5. RADNA SNAGA

Set pitanja se odnosi na (ne)postojanje radne snage u preduzeću/obrtu, te spremnosti na učestvovanjem u prekvalifikaciji i dokvalifikaciji radnika.

Od ukupnog broja anketiranih, njih 11 ili 31,43% je odgovorilo da ima problema sa nedostatkom specifičnih profesija i kvalifikacija koje su bitne za razvoj njihovog preduzeća. Njih 12 ili 34,29% trenutno nema problema sa nedostatkom profesija ali očekuje pojavu tih problema u budućnosti, dok njih 11 ili 31,43% nema pomenutih problema.

Najviše radne snage se traži u tekstilnom sektoru, ito njih 150, dok od ostalih profesija se izdvajaju trgovci, zatim stolari, frizeri, automehaničari, bravari, zavarivači, pekari, konobari, stolari, grafičari, itd.

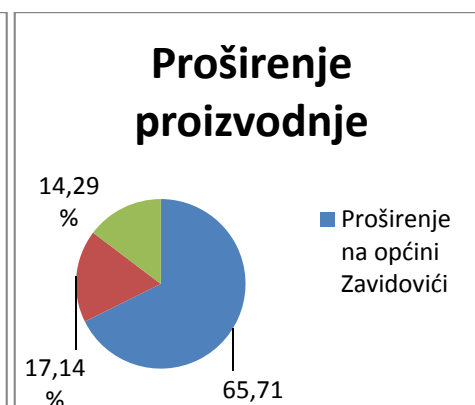
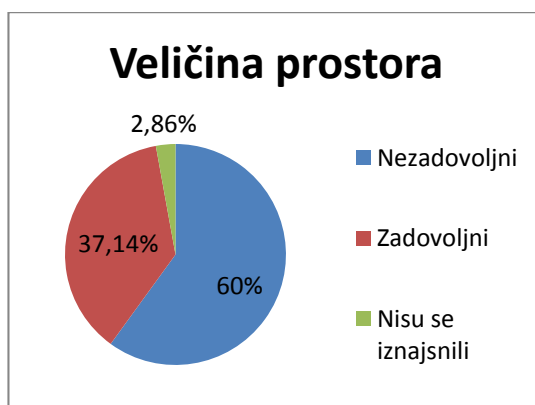
Većina firmi, tačnije njih 24 ili 68,57% je spremno da učestvuje u prekvalifikaciji i dokvalifikaciji radnika, dok njih 11 ili 34,42% nije izrazilo spremnost za učešće u istoj.

6. INVESTICIJE I INVESTICIONI PLANOVI

Ovaj set pitanja se odnosio na planirane investicije koje se odnose na proširnje proizvodnje kako u gradu, tako i van grada i inostranstvu. Prvo pitanje se odnosilo na to da li je preduzeće u vlasništvu prostorija koje koristi ili je zakupac, pa je tako njih 12 ili 34,29% vlasnik prostorija preduzeća dok je njih 23 ili 68,57% zakupac. Većina, tj.njih 21 ili 60,00%, se izjasnila da im imovina koju posjeduju ili zakupljuju nije dovoljno velika da im omogući proširenje poslovnih/proizvodnih prostorija, dok je njih 13 ili 37,14% zadovoljno veličinom prostorija kojima raspolažu.

Zanimljiv podatak je taj da se jednak broj firmi izjasnilo da planiraju i ne planiraju povećanje proizvodnje/usluga u narednom periodu, i taj omjer izgleda ovako: 17:17 ili 48,57%:48,57%. Najveći dio firmi koje planiraju proširenje to isto planiraju uraditi na području općine Zavidovići, ito njih 23 ili 65,71%, dok njih 6 ili 17,14% razmatra tu mogućnost a njih 5 ili 14,29% proširenje planiraju na drugoj općini ili državi, najčešće u Hrvatskoj i Luxembourgju.

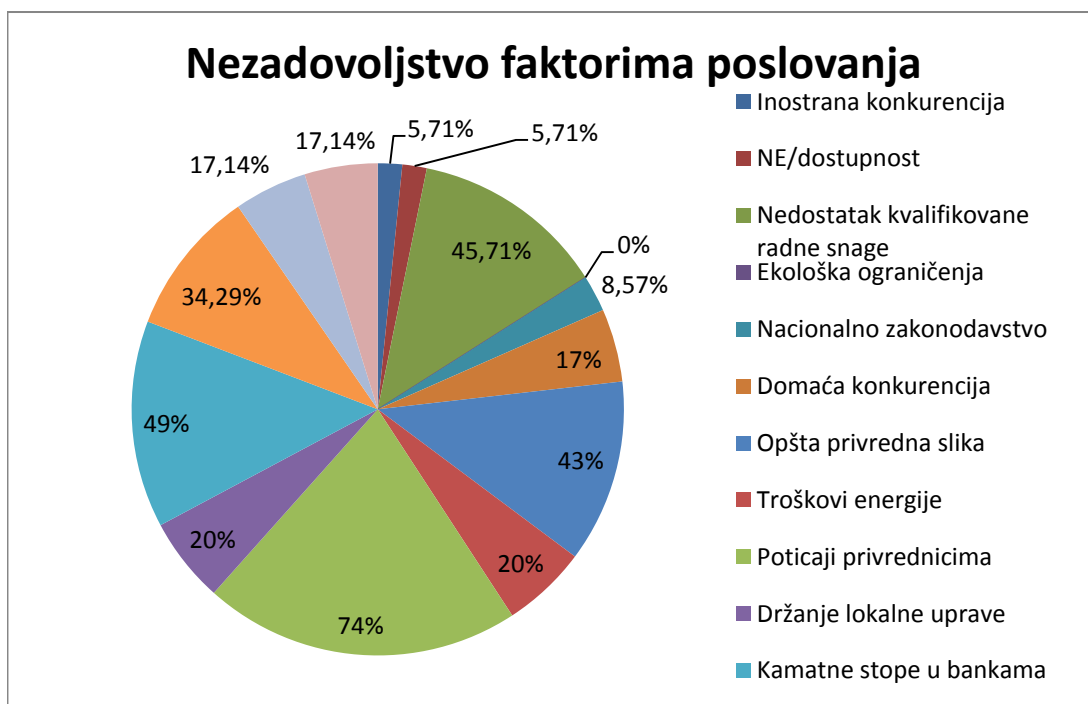

7. JAVNE USLUGE I ODNOSI SA LOKALNOM UPRAVOM

Set pitanja koji se nalazi u ovom dijelu se odnosi na zadovoljstvo privrednika određenim faktorima vezanim za poslovanje u općini Zavidovići, zatim kvalitetom javnih/komunalnih usluga i cijeni istih.

Analizom, dobili smo sljedeće rezultate:

→ Na pitanje „Kojim od sljedećih faktora niste zadovoljni“ korisnici su odgovorili na sljedeći način:

→ po pitanju nezadovoljstva na višim nivoima, privrednici su se izjasnili na sljedeći način:

→ Privrednici su dali mišljenje o kvaliteti i cijenama komunalnih usluga koje su u nadležnosti lokalne samouprave, pa smo dobili sljedeće rezultate:

KVALITETA USLUGA

Usluga	Izuzetno	Dobro	Zadovoljava	Loše	Bez mišljenja
Održavanje puteva	1 - 2,86%	1 - 2,86%	3-8,57%	26-74,29%	1 - 2,86%
Infrastruktura (voda, struja, kanalizacija)		5-14,28%	13-37,14%	11-31,43%	1 - 2,86%
Dozvole od elektrodistribucije		6-17,14%	16-45,71%	6-17,14%	3-8,57%
Dozvole od Vodovoda		7-20,00%	13-37,14%	7-20,00%	3-8,57%
Odvoz otpada	1 - 2,86%	6-17,14%	13-37,14%	11-31,43%	2-5,71%
Grijanje		5-14,28%	10-28,57%	6-17,14%	7-20,00%
Vodosnadbijevanje	3-8,57%	3-8,57%	11-31,43%	12-34,29%	4-11,42%
Parking	1 - 2,86%	2-5,71%	7-20,00%	15-42,86%	1 - 2,86%

CIJENA USLUGA

Usluga	Visoke	Visoke	Niske
Vodosnadbijevanje	8-22,85%	19-54,29%	1 - 2,86%
Kanalizacija	9-25,71%	25-71,43%	1 - 2,86%
Odvoz smeća	15-42,86%	12-34,29%	3-8,57%
Grijanje	8-22,85%	16-45,71%	1 - 2,86%

Pitanje „Kako ocjenjujete kapitalna ulaganja u pružanje javnih usluga u općini Zavidovići“ je pokazalo veliki stepen nezadovoljstva privrednika, što se vidi u sljedećoj tabeli:

Usluga	Izuzetno	Dobro	Zadovoljava	Loše	Bez mišljenja
Izgradnja i rekonstrukcija puteva			3-8,57%	26-74,29%	3-8,57%
Izgradnja i rekonstrukcija kanalizacije		1 - 2,86%	5-14,28%	23-65,71%	3-8,57%
Izgradnja i rekonstrukcija vodovoda		2-5,71%	5-14,28%	24-68,57%	3-8,57%
Izgradnja i rekonstrukcija javne rasvjete		2-5,71%	5-14,28%	21-60,00%	4-11,42%

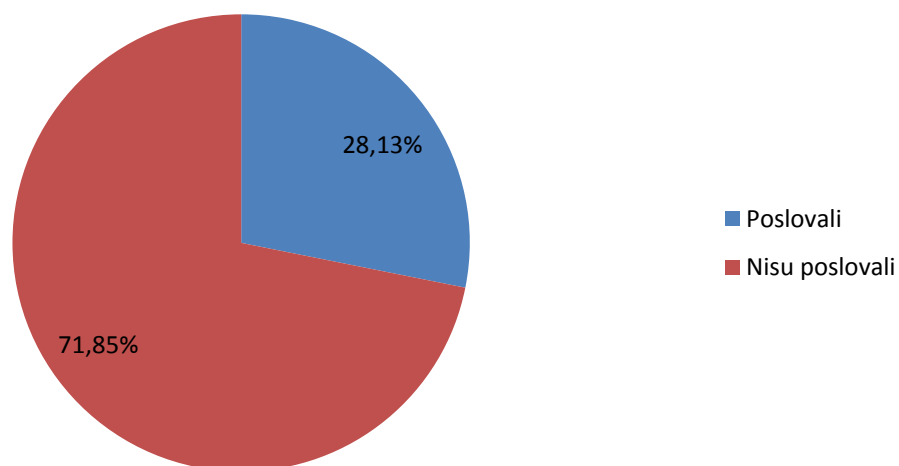
→ Po pitanju prijedloga o prioritetnim investicijama, privrednici općine Zavidovići su se najviše izjasnili o potrebi izgradnje/popravke puteva koji su po njihovim riječima u jako lošem stanju. Pored toga, privrednici misle da bi općina trebala posvetiti pažnju investiranju u poboljšanje uslova po pitanju kanalizacije i vodovoda.

Na pitanje o tome da li je njihovo preduzeće/obrt u posljednjih 12 mjeseci poslovalo sa lokalnom samoupravom, odgovorilo je 91% privrednika, dok je preostalih 9% zaobišlo ovo pitanje. Od ukupnog broja dati odgovora, tek njih 9 ili 28,13% je odgovorilo da jeste poslovalo sa lokalnom samoupravom dok preostalih 23 privrednika, ili 71,85% uopće nije poslovalo ni sa jednim organom lokalne samouprave.

Kada je riječ o samoj vrsti poslovanja najviše ih je koristilo usluge lokalne samouprave, tj. njih 7, zatim slijedi isporuka roba prema organima lokalne samouprave, i to njih 6. Pored toga, dva privredna subjekta su zajedno učestvovali u različitim investicijama i projektima sa lokalnom samoupravom, a samo jedan je dobio neku vrstu pomoći za njegovu/njenu djelatnost

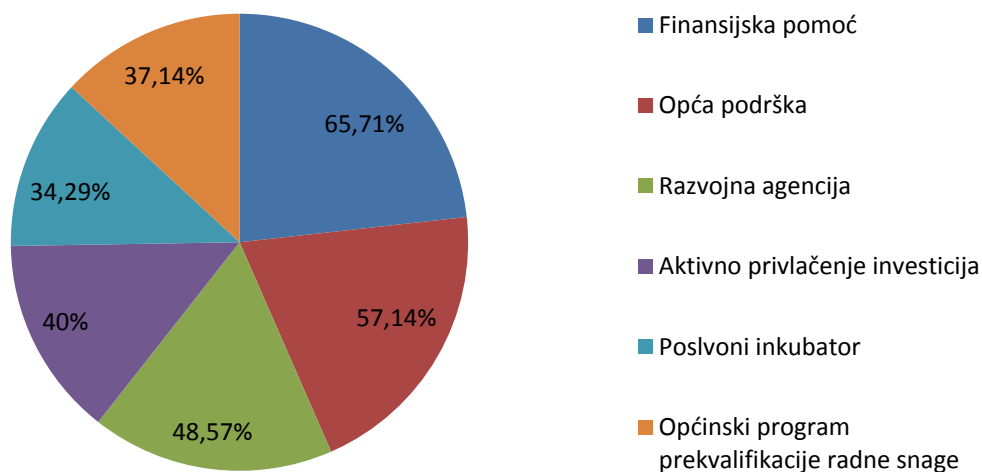

Poslovanje sa lokalnom samoupravom

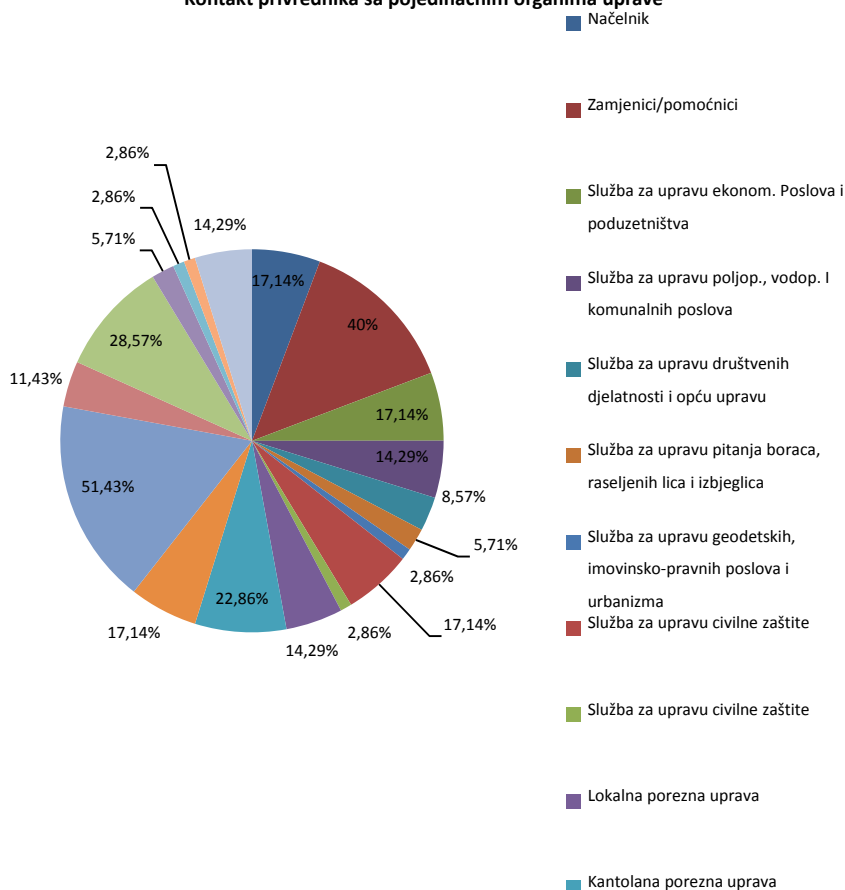

Privrednici su najveći fokus stavili na FINANSIJSKU POMOĆ PODUZETNICIMA. Od ukupnog broja ispitanih poduzetnika, njih 65,71% misli da bi općina trebala u većoj mjeri finansijski pomagati svojim poslovnim subjektima. To se odnosi na različite finansijske instrumente, od kreditnih garancija, subvencioniranja kredita, direktnih subvencija za otvaranje radnih mjesta, i sl. Pored toga, veliki fokus je na općoj podršci lokalnim firmama, što je važno za njih 57,14% a odnosi se na davanje prioriteta lokalnim firmama u javnim nabavkama, a u skladu sa zakonom. Također, Razvojna agencija je jako važan elemenat u poslovanju privrednika u općini Zavidovići što je reklo njih 48,57%. To je jedinstveni centar za pružanje raznoraznih usluga, od administrativnih procedura, pripreme projekata ekonomskog razvoja, sprovođenja strateškog plana, izrade biznis planova, itd. Nadalje, 40,00% ispitanika je zainteresovano za aktivno privlačenje investicija, tj.za traganje za investitorima. To podrazumijeva pomoć općine za učešće na stranim sajmovima, direktnu komunikaciju sa potencijalnim investitorima, razvoj marketinških materijala, itd. Poslovni inkubator je sljedeći segment koji naši privrednici smatraju važnim, pogotovo za novoosnovane firme. Njih 34,29% misli da općina treba da dalje razvija poslovni inkubator kako bi pomogla poduzetnike da što što lakše naprave svoje prve korake u svijetu biznisa. Na kraju, 37,14% anketiranih misli da i općina treba da sudjeluje u pripremi prekvalifikacije radne snage, tj.da pomogne organizaciju programa prekvalifikacije, da podstiče ljude na sticanje tehničkog znanja, pruža podršku srednjoškolskom i visokom obrazovanju, ali i samozapošljavanju.

Važnost faktora podrške

Kontakt privrednika sa pojedinačnim organima uprave

Profesionalni kontakt sa vrhom lokalne samouprave su predstavnici privrednog sektora koji su anketirani i koji su ostvarili kontakt sa istim ocijenili kao zadovoljavajuće.

Po pitanju komunikacije sa ostalim organima, većina privrednika koji su ostvarili neki vid kontakta sa istim, tačnije 80%, je odgovorila sa dobro, dok je 15% odgovorilo sa zadovoljavajuće a 5% sa loše.

Na pitanja o generalnom mišljenju zavidovičkih privrednika o lokalnoj samoupravi, kvalitetu života i općini Zavidovići kao mjestu za poslovanje, najviše ih se, u sva tri pitanja, izjasnilo da bi MOGLO BITI BOLJE.

Prikaz svih odgovora je prikazan u sljedećim tabelama:

→ generalno mišljenje o lokalnoj samoupravi:

0-0,00%	Izuzetno dobro	1-2,86%	Dobro	8-22,86%	Loše
4-11,43%	Zadovoljavajuće	2-5,71%	Bez mišljenja	22-62,85%	Moglo bi biti bolje

→ generalno mišljenje o kvalitetu života u općini Zavidovići:

0-0,00%	Izuzetno dobro	2-5,71%	Dobro	12-34,29%	Loše
1-2,86%	Zadovoljavajuće	1-2,86%	Bez mišljenja	18-51,43%	Moglo bi biti bolje

→ generalno mišljenje o općini Zavidovići kao mjestu za poslovanje:

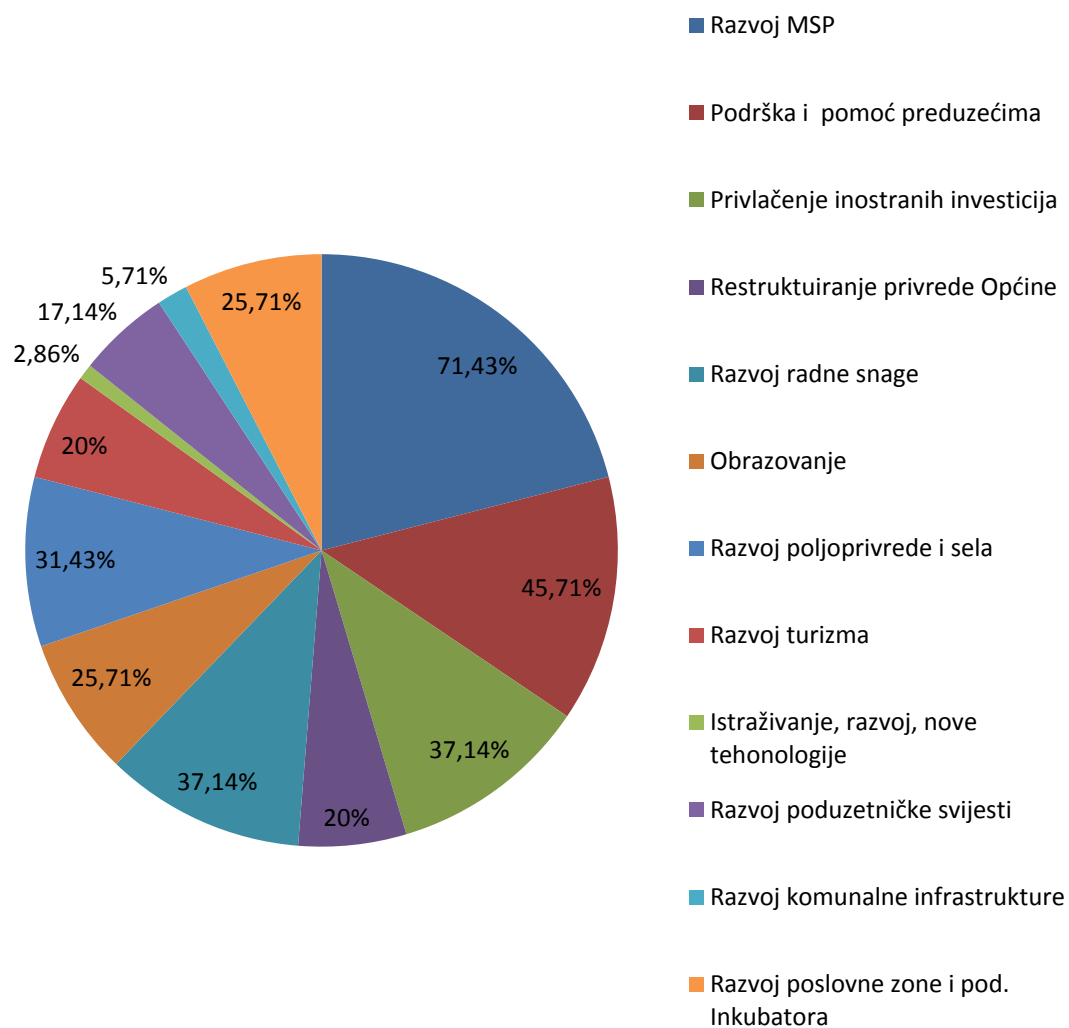
0-0,00%	Izuzetno dobro	2-5,71%	Dobro	16-45,71%	Loše
1-2,86%	Zadovoljavajuće	1-2,86%	Bez mišljenja	15-42,86%	Moglo bi biti bolje

Anketirana preduzeća pozitivnim u općini Zavidovići smatraju sljedeće: olakšano pokretanje obrta, veliki broj neiskorištenih poljoprivrednih površina.

Kao negativno poduzetnici smatraju: nezainteresovanost općinskih službi za realne potrebe korisnika, svijest kupaca koji odlaze u druge općine da kupuju proizvode koji se nude u lokanim trgovinama, putna komunikacija otežana zbog lošeg stanja na putevima, nefleksibilne općinske službe.

Na poslijetku, privrednici su izabrali prioritete kojima treba Općina da se bavi u narednom periodu, i one su prikazane na sljedećoj slici:

Teme kojima Općina treba da se bavi u narednom periodu

Analizom je utvrđeno da oba sektora, javni i privatni trebaju zajednički raditi na stvaranju povoljnog okruženja za poslovanje.

Neophodno je više razmjene informacija između ova dva sektora, kao i primjena mehanizama za uspostavljanje javnog privatnog dijaloga.

Javni sektor mora biti spreman da uvaži primjedbe i prijedloge privatnog sektora i pri tome unaprijedi svoje usluge prema njima, a privatni sektor mora biti više aktivan u procesima lokalnog ekonomskog razvoja koje inicira javni sektor.

Anketa također ukazuje na to da privredni sektor, u većini slučajeva, nije upoznat sa djelovanjem Općine Zavidovići, kao i Razvojne agencije Zavidovići u pravcu poboljšanja poslovnog okruženja. Te je stoga potrebno, češće inicirati poslovne susrete između općinske uprave, Razvojne agencije i Udruženja samostalnih privrednika a s ciljem razmjene iskustava, praksi i ideja za poboljšanje cjelokupnog privrednog i društvenog ambijenta naše Općine.

Efektivni i efikasni načini za poboljšanje trebaju biti predmet javno-privatnog dijaloga, a općina Zavidovići iskazuje opredjeljenje da sva pitanja od značaja za razvoj zajednice i unapređenje poslovnog okruženja razmatra i rješava kroz rad Privrednog savjeta općine kao i kroz druge vidove formalne i neformalne saradnje sa privatnim sektorom

Razvojna agencija Zavidovići

Adresa: Radnička 13, 72220 Zavidovići

Tel/fax: +387 32 878 404

Web: www.raz.ba

Email: info@raz.ba

razdoozavidovici@bih.net.ba

aldin.susic@raz.ba